

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Т. Сусяк

ORCID ID: 0000-0002-8638-1814

Львівський національний університет природокористування

<https://doi.org/10.31734/architecture2022.23.206>

Сусяк Т. Вдосконалення підходів до нормативної грошової оцінки земельних ділянок оздоровчого призначення

Проаналізовано зміни до «Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок» (Методика 2021 р.), що стосуються нормативної грошової оцінки земель оздоровчого призначення. Визначено, що законодавчо запроваджені в Україні нові підходи до нормативної грошової оцінки земельних ділянок оздоровчого призначення ґрунтуються на диференціації нормативу капіталізованого рентного доходу за одиницю площі завдяки використанню коефіцієнта Кмц, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням. Коефіцієнт Кмц для земель оздоровчого призначення диференціюється в межах адміністративних областей та для територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, районів, що належать до гірської та передгірської частин областей. Система коефіцієнтів запозичена з попереднього «Порядку нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів)», а в новій методиці такий алгоритм оцінки застосовується для земель оздоровчого призначення як за межами, так і в межах населених пунктів, що практично призведе до однакових значень оцінки земель в окремих областях (за винятком територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, та районів, що належать до гірської та передгірської частин областей), що є абсолютно нелогічним.

Проведено аналіз площ територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, для яких застосовуються підвищені значення коефіцієнта Кмц. У новій методиці цей перелік визначено для адміністративних районів, сформованих після адміністративно-територіальної реформи в нових межах. Такий підхід абсолютно необґрунтовано призвів до збільшення територій, віднесених до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, майже в чотири рази порівняно з попереднім порядком нормативної грошової оцінки. Площа територій, що належать до гірської та передгірської частин областей, зросла в Івано-Франківській області на 15021 км², у Львівській – на 2506 км². У Чернівецькій області до переліку районів, що належать до гірської та передгірської частин, у чинній методиці віднесено неіснуючий Сторожинецький район.

Проведений аналіз переліку адміністративно-територіальних одиниць, які вважаються гірськими та передгірськими у чинних нормативних актах, засвідчив, що цей перелік істотно відрізняється. Для усунення цих протиріч перелік гірських та передгірських районів запропоновано визначати виходячи з Додатка до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 647 «Про перелік населених пунктів, яким надається статус гірських».

У Методиці 2021 р. для оцінки земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, а також для земельних ділянок, які не віднесені до категорії земель за основним цільовим призначенням, пропонується використання коефіцієнта Км2, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів, та дається їх вичерпний перелік (Додаток 4 до Методики 2021 р.). Для населених пунктів, що не входять до переліку, а також земельних ділянок за межами населених пунктів, коефіцієнт Км2 не застосовується. Однак цей коефіцієнт не передбачено використовувати для оцінки земель оздоровчого призначення, що є абсолютно нелогічним. Також не зрозуміло, чому землі оздоровчого призначення визначаються на основі переліку гірських та передгірських районів. Невже вони виконують тільки оздоровчу, а не рекреаційну функцію? На підставі таких обґрунтувань запропоновано розраховувати нормативну грошову оцінку земель оздоровчого призначення за таким самим механізмом, що й земель рекреаційного призначення.

Ключові слова: нормативна грошова оцінка, землі оздоровчого призначення, земельна ділянка, морське узбережжя Чорного та Азовського морів, території, що належать до гірської та передгірської частин областей.

Susak T. Improving approaches to normative monetary valuation of the land plots of health purpose

The article analyzes amendments to the normative monetary valuation of land plots (methodology of 2021) in terms of normative monetary valuation of the lands of health purpose. It is determined that new approaches to normative monetary valuation of the land plots of health purpose, legally enshrined in Ukraine, are based on differentiation of the standard of capitalized rental income per a unit of area by applying the Kmts coefficient, which accounts for the

peculiarities of using a land plot within the category of its main purpose. The Kmts coefficient for the lands of health purpose is differentiated within the administrative regions and for the territories belonging to the sea coast of the Black Sea and the Sea of Azov, districts of mountainous and pre-mountainous areas of the regions. The system of coefficients is borrowed from the previous Procedure of normative monetary valuation of non-agricultural lands (apart from settlements), whilst in the new methodology, such algorithm is applied to the lands of health purpose both within and outside settlements that will practically result in the same figures of land valuation in some regions (apart from the territories that belong to the sea coast of the Black Sea and the Sea of Azov, and mountainous and pre-mountainous districts of the regions), that is absolutely illogical.

The author of the work conducted analysis of the areas that belong to the sea coast of the Black Sea and the Sea of Azov by applying increased values of the Kmts coefficient. In the new methodology, that list is completed for the administrative districts established after the administrative and territorial reform within the new boundaries. Such approach has caused absolutely unjustified growth of the areas that belong to the sea coast of the Black Sea and Sea of Azov almost four times as compared to the previous procedure of normative monetary valuation. Area of the territories that belong to the mountainous and pre-mountainous category of lands has increased in Ivano-Frankivsk region by 15021 km², in Lviv region – by 2506 km². In the current methodology, the non-existent Storozhynets district is in the list of districts of Chernivtsi region which belong to the mountainous and pre-mountainous area.

The conducted analysis of the list of administrative and territorial units, which are categorized as mountainous and pre-mountainous in the current regulatory acts, confirms that the list significantly differs. To resolve the contradictions, it is proposed to define the list of mountainous and pre-mountainous districts referring to the Supplement to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 11 August 1995 № 647 «On the list of settlements having the status of mountainous area».

According to the methodology of 2021, to evaluate the lands of housing and public fund, lands of recreational purpose, lands of industry, transportation, telecommunications, energy, defense and other purpose, as well as land plots, which are not categorized as lands of some set purpose, it is proposed to use the Km² coefficient, which accounts for the curative and recreational significance of settlements, and the complete list of them is supplied (Supplement 4 to the Methodology of 2021). For the settlements, which are not included in the list, as well as for the land plots outside settlements, the Km² coefficient is not applied. However, that coefficient is not expected to be used for evaluation of the lands of health purpose that is absolutely illogical. It is also unclear why the lands of health purpose are identified referring to the list of mountainous and pre-mountainous districts as they perform not only health but also recreational function. Basing on such arguments, it is proposed to make normative monetary valuation of the lands of health purpose by applying the same mechanism as for the lands of recreational purpose.

Key words: normative monetary valuation, lands of health purpose, land plot, sea coast of the Black Sea and the Sea of Azov, territories belonging to mountainous and pre-mountainous parts of regions.

Постановка проблеми. Важливість та актуальність питання регулювання земельних відносин спричинює потребу постійного вдосконалення його інформаційного забезпечення. Наповнення бази Державного земельного кадастру відіграє ключову роль як щодо формування бази даних про кількісні та якісні характеристики земельних ділянок, так і про їх оцінку. Тому в Україні ведуться постійні роботи з удосконалення методики та процедур оцінки земельних ділянок як щодо наукового, методичного, так і нормативного їх забезпечення. Кабінетом Міністрів України постановою від 3 листопада 2021 р. № 1147 затверджено «Методику нормативної грошової оцінки земельних ділянок» [1], якою запроваджено єдиний алгоритм оцінки земельних ділянок різних категорій та видів цільового призначення на основі нормативів капіталізованого рентного доходу за одиницю площі, які диференціюються через систему коефіцієнтів з урахуванням адміністративно-територіального устрою, природно-сільськогосподарського районування, кількості населення в населеному пункті, що є

адміністративним центром територіальної громади, та інших показників. Існуючі політичні та фінансові реалії не дають змоги очікувати швидкої практичної апробації нової методики, тому вважаємо за доцільне детально проаналізувати окремі нововведення вищезгаданої методики, порівняти їх із підходами, які застосовувалися на попередніх етапах, та спрогнозувати, як вони можуть вплинути на результати оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні проблеми грошової оцінки земель досліджені в класичних працях відомих вчених: Дж. К. Еккерта, Дж. Глоудеманса, Дж. Фрідмана, Г. Харта, У. Алонсо, Р. Мейера та ін. Представниками вітчизняної школи науковців, які досліджують проблеми оцінки земель, є Д. Бабміндра, В. Горлачук, Ю. Губар, Ю. Дехтяренко, Д. Добряк, О. Дорош, А. Драпівковський, Т. Євсюков, І. Іванова, Ю. Кірічек, О. Ковалишин, А. Кошель, А. Лященко, А. Мартин, Ю. Манцевич, Л. Новаковський, Ю. Палеха, Л. Перович, М. Ступень, Р. Таратула, А. Третяк та

ін. У своїх працях згадані науковці достатньою мірою розкрили теоретичні та прикладні аспекти державного земельного кадастру та оцінки земель в Україні. Однак, на наш погляд, багато напрямів досліджуваної проблеми залишилися поза науковими інтересами провідних вітчизняних учених, особливо це стосується оцінки земель несільськогосподарського призначення. Йдеться не тільки про використання в процесі оцінки необ'єктивних та застарілих економічних показників, що втратили актуальність, а й невідповідність сучасним організаційно-економічним і технологічним умовам окремих підходів до визначення показників нормативної грошової оцінки.

Проведені в Україні вищезгаданими науковцями дослідження заклали теоретичний фундамент розвитку державного земельного кадастру та оцінки земель в Україні, а їхня цінність не викликає сумніву. Однак окремі аспекти оцінки земель потребують подальших наукових досліджень. Особливо актуальними є питання вдосконалення методики та порядку здійснення нормативної грошової оцінки земельних ділянок несільськогосподарського призначення, адаптації їх до сьогоденних соціально-економічних умов, ширшого використання ГІС-технологій та інформаційної бази Державного земельного кадастру.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз чинних підходів нормативної грошової оцінки земель оздоровчого призначення та розробка напрямів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 3 «Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1147 [1] (далі – Методика 2021 р.), нормативна грошова оцінка земельної ділянки (Цн) визначається за формулою

$$Цн = Пд \times Нрд \times Км1 \times Км2 \times Км3 \times Км4 \times Кцп \times Кмц \times Кні,$$

де Пд – площа земельної ділянки, м²; Нрд – норматив капіталізованого рентного доходу за одиницю площі згідно з Додатком 1 Методики 2021 р.; Км1 – коефіцієнт, який враховує розташування територіальної громади в межах зони впливу великих міст; Км2 – коефіцієнт, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів; Км3 – коефіцієнт, який враховує розташування територіальної громади в межах зон радіаційного забруднення; Км4 – коефіцієнт, який характеризує зональні фактори місця розта-

шування земельної ділянки; Кцп – коефіцієнт, який враховує цільове призначення земельної ділянки відповідно до відомостей Державного земельного кадастру; Кмц – коефіцієнт, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням; Кні – добуток коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за період від затвердження нормативу капіталізованого рентного доходу до дати проведення оцінки.

Проведемо аналіз запропонованого механізму визначення коефіцієнта Кмц, який враховує особливості використання земельної ділянки в межах категорії земель за основним цільовим призначенням для земель оздоровчого призначення. Згідно з Методикою 2021 р. його значення приймається відповідно до Додатка 12 [1]. Аналіз цього Додатка показує, що система коефіцієнтів у розрізі АР Крим та областей не зазнала жодних змін і відповідає аналогічному Додатку 18 «Порядку нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів)», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 22.08.2013 р. № 508 [5] (далі – Порядок 2013 р.), та Таблиці 2.2 «Значення коефіцієнта, що враховує цінність земель оздоровчого, рекреаційного, природно-заповідного та історико-культурного призначення (Кц)» «Порядку нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів)», затвердженого наказом Держкомзему України, Мінагрополітики України, Мінбудархітектури України, Держкомлісгоспу України, Держводгоспу України, Української академії аграрних наук від 27.01.2006 р. № 19/16/22/11/17/12 [6] (далі – Порядок 2006 р.).

Згадані додатки й таблиці передбачають диференціацію не тільки в межах АР Крим та областей, а й встановлюють додаткові підвищені коефіцієнти для територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, та районів, що належать до гірської та передгірської частин областей (Додатки 19 і 20 до Порядку 2013 р. [5], а в Методики 2021 р. перелік цих районів визначений у Додатку 12 [1]).

Вищезгаданий перелік територій визначає території, на яких застосовуються коефіцієнти, значення яких перевищують майже удвічі коефіцієнти, які застосовуються на іншій території відповідної області. У зв'язку з реалізацією адміністративно-територіальної реформи, розроб-

ники нової методики вирішили сформувати цей перелік у нових адміністративно-територіальних межах. У зв'язку з цим у табл. 1 і 2 нами проаналізовано, як такий підхід змінив площу тери-

торій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, і районів, що належать до гірської та передгірської частин областей.

Таблиця 1

Площі територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, відповідно до Методики 2021 р. [1] та Порядку 2013 р. [5]

Методика 2021 р. [1]		Порядок 2013 р. [5]		Зростання площ, разів			
Адміністративний район після 17 липня 2020 р. [7]	Площа*, км ²	Кількість рад	Площа**, км ²				
Білгород-Дністровський	4367,7						
Ізмаїльський	3237,4						
Одеський	3878,1						
Одеська область	11483,2	17	1254,5	9,15			
Маріупольський	2634,2						
Кальміуський	3911,6						
Донецька область	6545,8				9	1095,2	5,98
Миколаївський	7689,9						
Миколаївська область	7689,9				11	1564,4	4,92
Бердянський	4469,5						
Мелітопольський	7008,5						
Запорізька область	11478				18	2381,3	4,82
Скадовський	5255						
Херсонський	3841,9						
Херсонська область	9096,9				37	5576,3	1,63
Разом	46293,8				92	11872	3,90

* Розраховано автором на основі даних із сайту <https://decentralization.gov.ua/news/12639>

** Розраховано автором на підставі [8]

В АР Крим за Методикою 2021 р. [1] до територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, не входить тільки Курманський район за адміністративно-територіальним устроєм після 17 липня 2020 р. [7] (площа 3240 км², 12,4 % території АРК), який охоплює колишні Красногвардійський і Первомайський райони, та повністю входить територія Білогірського району в межах до 2020 р., який не мав виходу до моря. Отже, запропонований підхід у Методиці 2021 р. абсолютно необґрунтовано призвів до збільшення територій, віднесених до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, майже в чотири рази.

У табл. 2 наведена інформація про площу адміністративних районів, що належать до гірської та передгірської частин областей, відповідно до Методики 2021 р. [1] та Порядку 2013 р. [5].

Як видно з табл. 2, у новій методиці площа територій, що належать до гірської та передгірської частин областей відповідно до Методики 2021 р. зросла в Івано-Франківській області на 15021 км², а у Львівській – на 2506 км². У Чернівецькій області до переліку районів, що

належать до гірської та передгірської частин, Методикою 2021 р. віднесено неіснуючий Сторожинецький район.

Нами проведено аналіз переліку адміністративно-територіальних одиниць, які вважаються гірськими та передгірськими, у таких нормативних актах:

1. «Перелік населених пунктів, яким відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» надається статус гірських», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 647 [3];

2. Додаток 3 до «Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р. № 963 [2];

3. Додаток 20 «Перелік районів, що належать до гірської та передгірської частин областей» до Порядку 2013 р. [5];

4. Додаток 12 до Методики 2021 р. [1].

**Адміністративні райони, що належать до гірської та передгірської частин областей,
відповідно до Методики 2021 р. [1] та Порядку 2013 р. [5]**

Методика 2021 р. [1]		Порядок 2013 р. [5]	
Адміністративні райони в межах після 17 липня 2020 р. [7]	Площа, км ²	Адміністративні райони в межах до 17 липня 2020 р. [7]	Площа, км ²
Львівська область			
Самбірський	3247,1	Турківський	1193
Стрийський	3854,0	Старосамбірський	1245
Яворівський	2373,2	Самбірський	934
		Сколівський	1471
		Дрогобицький	1217
		Стрийський	808
Всього	9474,3		6868
Івано-Франківська область			
		Богородчанський	799
Верховинський	12855	Верховинський	1260
Калуський	3590	Долинський	1248
Косівський	8604	Калуський	647
Надвірнянський	18888	Косівський	903
		Надвірнянський	12936
		Рожнятівський	1300
		Тисменицький	731
Всього	76247		61226
Чернівецька область			
Сторожинецький район	неіснуючий	Вижницький	9034
		Герцаївський	3160
		Глибоцький	6732
		Путільський	8842
		Сторожинецький	11600
Всього			39368

Джерело: розраховано автором на основі даних сайту <https://decentralization.gov.ua/news/12639>

Проведений аналіз засвідчив, що перелік у цих нормативних актах істотно відрізняється. У Порядку 2013 р. включений в межах до 17 липня 2020 р. Стрийський район Львівської області, в якому статус гірських має тільки Стинавська сільська рада, та Самбірський район, який у «Переліку...» [3] не згадується взагалі. Аналогічна ситуація з Калуським та Тисменицьким районами Івано-Франківської області, яких теж немає в «Переліку...» [3]. Аналогічна ситуація в Чернівецькій області. Методика 2021 р. такі території визначає з урахуванням адміністративних районів, сформованих після адміністративної реформи [7], що призвело, як показано вище, до ще більшої неузгодженості між переліченими вище нормативними актами.

Для вирішення цих проблеми з урахуванням адміністративно-територіальної реформи перелік гірських та передгірських районів у Методиці 2021 р. пропонуємо уточнити, як і механізм його використання. З урахуванням таких міркувань пропонуємо визначити, що в Методиці 2021 р. перелік гірських та передгірських районів визначається виходячи з Додатка до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 647 «Про перелік населених пунктів, яким надається статус гірських» [3].

У Методиці 2021 р. для оцінки земель житлової та громадської забудови, земель рекреаційного призначення, земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення, а також для земельних ділянок, які не віднесені до

категорії земель за основним цільовим призначенням, пропонується використання коефіцієнта Км2, який враховує курортно-рекреаційне значення населених пунктів, та дається їх вичерпний перелік (Додаток 4 до Методики 2021 р.) [1]. Для населених пунктів, що не входять до переліку, а також земельних ділянок за межами населених пунктів цей коефіцієнт не застосовується. Коефіцієнт Км2 не передбачено використовувати для оцінки земель оздоровчого призначення, що, на наш погляд, абсолютно нелогічно. Адже відповідно до Закону України «Про курорти» [4], курорт – освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні. Лікувально-оздоровча місцевість – природна територія, що має мінеральні та термальні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу лиманів та озер, кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, як її визначає цей Закон, може не входити у межі населеного пункту.

Також не зрозуміло, чому землі оздоровчого призначення визначаються на основі переліку гірських та передгірських районів. Невже вони виконують тільки оздоровчу, а не рекреаційну функцію? Отож, пропонуємо розраховувати нормативну грошову оцінку земель оздоровчого призначення за таким самим механізмом, що й земель рекреаційного призначення.

Висновки. Проведені дослідження дають підстави для таких висновків і пропозицій.

У зв'язку з проведенням адміністративної реформи та затвердженням нової методики оцінки земельних ділянок, зазнали істотних змін підходи до оцінки земель оздоровчого призначення стосовно визначення територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів та до гірської і передгірської частин областей. Площа територій, що належать до морського узбережжя Чорного та Азовського морів, територій, що належать до гірської та передгірської частин областей, згідно з проведеним аналізом, безпідставно зросла.

Проведений аналіз переліку адміністративно-територіальних одиниць, які вважаються гірськими та передгірськими у чинних нормативних актах, засвідчив, що цей перелік істотно відрізняється. У зв'язку з цим пропонуємо сформулювати уточнений перелік територій територіальних громад і узгодити його з Додатком 2 Методики 2021 р. та привести у відповідність до

«Переліку населених пунктів, яким відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» надається статус гірських», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. № 647 [3].

У Методиці 2021 р. для нормативної грошової оцінки земельних ділянок оздоровчого призначення пропонуємо використовувати такий самий механізм, що й для земель рекреаційного призначення.

Бібліографічний список

1. Методика нормативної грошової оцінки земельних ділянок: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3 лист. 2021 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
2. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лип. 2007 р. № 963. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
3. Перелік населених пунктів, яким відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» надається статус гірських: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11 серп. 1995 р. № 647. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-95-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
4. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> (дата звернення: 14.06.2022).
5. Про Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів): наказ Міністерства аграрної політики і продовольства України від 22.08.2013 р. № 508. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1573-13> (дата звернення: 22.06.2022).
6. Про Порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель у межах населених пунктів): наказ Держкомзему України, Мінагрополітики України, Мінбудархітектури України, Держкомлісгоспу України, Держводгоспу України, Української академії аграрних наук від 27.01.2006 р. № 19/16/22/11/17/12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-06#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
7. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17 лип. 2020 р. № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.06.2022).
8. Розрахунок площ територій за межами населених пунктів, які не внесені в автоматизовану систему Державного земельного кадастру. URL: <https://land.gov.ua/rozrakhunok-ploshch-terytorii-za-mezhamy-naselenykh-punktiv-yaki-ne-vneseni-v-avtomatyzovanu-sistemu-derzhavnoho-zemelnoho-kadastru/> (дата звернення: 14.06.2022).

Стаття надійшла 15.07.2022